

Juraj Červenák
**ZLATÁ
TRUHLA**

artis
omnis

Ilustroval Michal Ivan

ZLATÁ TRUHLA

© Juraj Červenák 2025

Cover & Illustrations © Michal Ivan 2025

Slovak Edition © Artis Omnis 2025

ISBN 978-80-8201-298-2

Juraj Červenák
**ZLATÁ
TRUHLA**

**ŠARKANOVE
POKLADY**

artis
omnis

Ilustroval Michal Ivan

**MOHYLA
POSLEDNÉHO
CHÁNA**

I.

ORHAN HODŽA EFENDI SI POTRPEL NA DOBRÚ KÁVU. Keby mal zoradiť svoje najväčšie vášne – alebo slabosti, záležalo na okolnostiach a uhle pohľadu –, káva by zaujala čestné miesto vedľa štúdia histórie a dávných legiend, zbierania starožitností a skúmania starých kníh a listín.

Najradšej ju pil trikrát napenenú, s akurátnou dávkou skaramelizovaného cukru, trochou škoric a štipkou kardamómu alebo šafranu. Dokonca aj v samotnom Istanbule nebolo ľahké nájsť kaviareň, kde mu dokázali pripraviť nápoj aspoň približne podľa jeho chuti. Preto keď sa v zime chystal na jarnú cestu do Dobrudže, najviac sa obával toho, že tam bude trpieť nedostatkom dobrej kávy. Tým skôr, že účel jeho cesty vyžadoval pobyt na vidieku alebo dokonca v prírode, teda ďaleko od akýchkoľvek kaviarní. A tak sa rozhodol, že z početného služobníctva, ktoré sa staralo o chod jeho istanbulskeho domu, so sebou vezme iba Nurettina. Patril k najstarším sluhom v domácnosti a keď sa dozvedel, že má pána sprevádzať až kamsi na čiernomorské pobrežie, do nedávno vytvoreného Dunajského vilájetu, začal nešťastne bedákať a búchať čelom o koberec. V predstavách prostého muža, ktorý za celý život neopustil Istanbul, to bola barbarmi osídlená divočina kdesi na pomedzí civilizovaného sveta. Lenže márna sláva, Orhan potreboval svojich päť káv denne a chcel, aby každá z nich bola bezchybná. Nurettin sa v tomto umení zdokonaľoval dlhé roky a takmer každú várku sa mu pošťastilo pripraviť presne podľa pánovej chuti.

Preto tu bol dnes s ním, v priestrannom stane na vysokom skalnatom brehu Dunaja, a skúsene narábal džezvou nad prenosným olejovým varičom. Orhan odložil zápisník, do ktorého si zaznamenával zážitky a kreslil skice rôznych miestnych zaujímavostí, a zhlboka nasal šíriacu sa vôňu. Na tvári sa mu rozhostil pôžitkársky výraz, akoby mu niekto túto lahôdku pripravil prvýkrát v živote. Pritom dnes už vypil dve.

Nurettin naplnil speneným nápojom pánovu šálku. Orhan ju s takmer nábožným výrazom chytil medzi končeky prstov, no práve

keď si ju opatrne priložil k perám, vonku sa rozľahla vzrušená vrava a zazneli náhlivé kroky.

„Efendi!“ zvolal známy hlas. Chlopňu stanu odhrnula opálená svalnatá ruka s vybijaným koženým nátepníkom a dnu vošiel Enver Surgut. Musel pritom hlboko skloniť svoju bohatiersku postavu – bol najmenej o hlavu vyšší než územčistý, zavalitý Orhan. „Nerád ťa ruším pri odpočinku, efendi, ale verím, že mi odpustiš. Nesiem dobré správy.“

„Nebodaj ste našli vchod?“ vyhrkol Orhan a oči za okrúhlymi sklami okuliarov mu zažiarili.

„Alah je veľký, áno, podarilo sa! Chlapi kopali pozdĺž stien, ako si kázal, a uprostred druhej narazili na veľkú kamennú platňu. Keď ju odtisli, ukázal sa za ňou priestor. Nečakane veľký priestor, musím povedať. Plný vecí.“

Orhanov úsmev zvädol. „To hádam nie! Vy ste hrobku otvorili v mojej neprítomnosti? Dúfam, že ste sa ničoho vnútri nedotkli!“

„Nie, nie, len sme odsunuli ten kamenný blok. Nikto do komory nevkočil, aj keď sa tam kopáči chceli hneď nahrnúť a snoriť po cenostiach. Odohnal som ich, jedného som aj počastoval pažbou po papuli a postavil som k vchodu Mehmeda. Cez neho neprejdú.“

Mehmed bol Enverov mladší brat, taktiež bývalý vojak, mlčanlivý, odmeraný a nečitateľný, ale Enver ručil za jeho oddanosť a spoľahlivosť. Orhan doposiaľ nenašiel dôvod o jeho slovách pochybovať.

„Dobre teda,“ uvoľnil sa Orhan a sklonil zrak ku káve. Vysrkol asi polovicu naraz a na okamih slastne privrel oči. Potom šálku odložil na nízky stolík a vstal. „Poďme, horím nedočkavosťou.“

„Ešte nič, efendi,“ zarazil ho Enver s vážnym výrazom. „Nechcem to zakríknuť a privolať na nás niečo zlé, ale odteraz musíme byť obzvlášť obozretní. Môžeš veriť len mne a bratovi, nikomu inému. Naozaj nikomu.“

„Myslíš, že nám niečo hrozí?“ stlmil hlas aj Orhan a kývol hlavou ku vchodu do stanu. „Od nich? Dali sme si na ich výbere záležať.“

Keď pred mesiacom dorazili do Dobrudže, najali tucet kopáčov, väčšinou miestnych Turkov a niekoľko Bulharov. Hlásilo sa aj zopár Rumunov, ale tých odmietli, pretože medzi Bulharmi a Rumunami v týchto končinách vládla silná nevraživosť. Orhan nestál o žiadne

roztržky, bol to od prírody mierumilovný, premýšľavý človek. Vlastne nemal povahu ani na rozdávanie rozkazov, pozíciu predáka rád prenechal vernému Enverovi.

„Áno, efendi, ale aj ten najpoctivejší dedinský tľk sa môže zmeniť na šakala, keď zaňuchá zlato. A ak sa v skupine nájdu dvaja-traja podobní, ľahko vyburcujú ostatných.“

„Rozumiem,“ prikývol Orhan. „Keby sa, Alah chráň, niečo zomlelo, spolieham sa na tvoju autoritu a vojenský výcvik.“

Enver roky slúžil v sultánovom vojsku a zúčastnil sa mnohých bojov. V uplynulých desaťročiach sa všetky veľké impériá zmietali v záchvatoch národných povstaní a Osmanská ríša nebola výnimkou. Enver Surgut sa zúčastnil krvavého potlačenia rebélie na Kréte a bojoval hádam proti všetkým národom na Balkáne, hlavne Srbom a Čierňohorcom. Aj medzi Bulharmi v poslednej dobe silnel odpor proti osmanskej nadvláde a povrávalo sa, že veľká vzbura je na spadnutie.

„Urobím, čo bude v mojich silách, efendi,“ slúbil Enver. „Mám predsa najrýchlejšiu zbraň na svete.“ Temne sa pousmial a potiahol za remeň na pleci, takže sa spoza neho vysunula hlaveň opakovacej pušky. Osmanská ríša pred niekoľkými rokmi kúpila od americkej firmy Winchester päťdesiat tisíc kusov týchto zbraní a už viackrát jej v boji zabezpečili rozhodujúcu prevahu. „Šesťnásť nábojov v zásobníku, sedemnásť v komore, to raz-dva skrotí aj ten najzúrivejší húf. A keby nie, nastúpi poctivá ručná práca.“ Dľaň druhej ruky položil na kostenú hlavicu už trochu starožitného, ale ako Orhan vedel, stále čertovsky ostrého jatagánu.

Bývalý vojak vyšiel zo stanu a keď sa ubezpečil, že nič nehrozí, pridržal chlopňu Orhanovi. Učenec chytil koniec mušelínového pruhu, ktorý mal obtočený okolo hlavy ako jednoduchý turban, a zakryl si ním tvár na ochranu pred prachom.

Vykročili táborom k mohyle. Týčila sa na kraji vyprahnutej kameňnistej planiny, ktorá sa náhle končila strmým, takmer kolmým zrázom padajúcim k Dunaju. Mohyla bola pôvodne zarastená kríkmi a nízkymi pokrútenými stromami, takže vyzerala ako bežný terénny hrbol či menšie návršie. Dnes, po troch týždňoch prác, keď sa ukázal jej dokonale obľý tvar, sa nechcelo veriť, že v nej spočiatku videli prirodzenú súčasť krajiny.

Pred mohylou sa zhrčili zaprášení kopáči a hlasno sa prekrikovali; v náhlom posadnutí zlatou horúčkou blúznili o neslýchaných pokladoch a svojom nároku na časť z nich. A ak nedostanú podiel, chystali sa žiadať aspoň vyššiu plácu za vykonanú drinu.

„Z cesty! Nechajte nás prejsť!“ oboril sa na nich Enver. Jeho rezolútny hlas zaúčinkoval ako vždy – huriavk stíchol do hundrania a kopáči uvoľnili dvojicu cestu. Určite pomohlo aj to, že bývalý vojak zvesil pušku z pleca a držal ju v oboch rukách, palec na kohútiku, ukazovák vedľa spúšte, ostatné prsty v oku páky, čo ovládala záver.

Do podzemia sa zanárala chodba s prostými drevenými výstužami, osvetlená pravidelne rozmiestnenými lampášmi. Pred vchodom stál Mehmed Surgut. Bol rovnako statný ako jeho brat, aj ich tváre sa nápadne podobali, no kým Enver mal hladko oholenú hlavu, spod Mehmedovho fezu kypeli čierne kučery. Mladší muž zvieral v dlaniach dlhú pušku Remington – aj tá pochádzala z Ameriky a zároveň z oficiálnej výzbroje osmanskej armády. Na rozdiel od Enverovej winchestrovky bola jednoranová, no vďaka otáčavému blokovému záveru sa nabíjala naozaj rýchlo a pred niekoľkými rokmi ju na svetovej výstave v Paríži vyhlásili za najlepšiu pušku na svete.

Súrodenci na seba kývli hlavami, nič viac nepotrebovali, dokázali sa dorozumieť aj bez slov. Enver sa postavil vedľa brata a otočil sa tvárou ku kopáčom. Orhan rýchlo prešiel pomedzi nich a ponoril sa do chládku v chodbe.

Enver prebehol húf ďalším jastrabím pohľadom a znovu pokynul bratovi. „Ak sa niekto pokúsi vojsť bez dovolenia, neváhaj preliať krv.“

Mehmed mlčky prikývol, hoci vedel, že slová jeho brata sú určené najmä kopáčom. Enver sa zvrtol, sklonil hlavu a vstúpil za Orhanom. Urobil však ledva tri kroky, keď sa za ním ozval Mehmedov hlas.

„Braček?“

Enver zreteľne rozoznal v jeho hlase obavu. Rýchlo sa otočil a vrátil sa na svetlo.

„Čo sa deje?“ ozval sa z hĺbky chodby Orhan.

„Zatiaľ neviem, efendi,“ prehodil starší zo Surgutovcov cez plece. „Možno ťažkosti. Zostaň, kde si.“

Mehmed zdvihol dlhú hlavu remingtonky proti tváram okolostojacich chlapov. Ti zaskočene cúvli, ale potom rozoznali, že sa díva

kamsi za nich. Všetci sa zvedavo obzreli. Aj Enver sa prižmúrenými očami zadíval do diaľky.

Po planine posiatej balvanmi sa k táboru blížilo mračno zvíreného prachu. Onedlho sa v ňom zablýskalo železo a zo žltkastých kúdolov sa vynorilo sedem jazdcov.

„Nech nás chráni ruka Alahova,“ hlesol Orhan Hodža efendi, ktorý sa napriek varovaniu vrátil k ústiu chodby. „Bulharskí povstalci. Už to vypuklo.“

Enver pochybovačne zavrtil hlavou, ale keď už mal palec na kohútiku, tak ho natiahol.

Jazdci preklusali pomedzi stany a vozy, popri povrazovej ohrade s volmi a ťažnými koňmi a blížili sa k mohyle. Ako spomaľovali, zostúpili sa do strán. Piaty z nich naozaj vyzerali ako miestni hajdúsi, rebelantskí zbojníci – na sebe mali široké nohavice, pestrofarebné košeľe, krátke kamizoly, na hlavách fezy s chocholmi alebo prosté turbany, spletené zo šatiek s dlhými strapcami. Tváre opálené, fúzaté, zjazvené, divé. Surgutovcov však omnoho viac zaujímali karabíny a pištoly v ich rukách, šable pri bokoch, nože a bojové sekerky zasunuté za širokými šerpami. Winchesterka a remingtonka mali vedno značnú palebnú silu, ale proti takej početnej prevahe by aj tak nemuseli obstať.

Nezvaní hostia sa napokon zastavili. Prach sa prevalil pomedzi konské nohy, potom cez hranu útesu a postupne sa rozplýval nad širokým dunajským korytom.

Muž v čele družiny akoby pochádzal z celkom iného sveta – vyzeral ako šľachtic, ktorý len dnes ráno vyšiel zo svojho paláca v Pešti, ešte k tomu vyparádnený na Uhorský snem. Jeho odev ušili v troch farbách – na čiernom šnurovanom dolománe a čiernom kabátci, prehodenom cez plecia, sa skveli červené výšivky a strieborné doplnky. Čierny bol aj plstený čákov s kožušinovým lemom, na ňom sa ligotala strieborná spona so zväzkom červených pier. Čierne jazdecké nohavice mal zastoknuté do čiernych čižiem. Pri boku mu na závesníku z červených šnúr visela šabľa s postriebrenou hlavicou a chráničom rukoväte, zastoknutá v pošve potiahnutej čiernym zamatom.

Možno aj nakrátko ostrihané vlasy, vykrútené fúzy a končistá biadka boli svojho času ako uhoľ, lenže už celkom zbeleli. Jazdec mohol

mať okolo šesťdesiatky, no stále sa pýšil sošnou vzpriamenou postavou a prisným povýšeneckým pohľadom. Teraz ním bez väčšieho záujmu skĺzol po spätkujúcich kopáčoch a zastavil sa na trojici pred vchodom do mohyly. Skrivenými perami ohodnotil winchestrovku a remingtonku, napokon sa však zameral na nízkeho sudovitého Turka, ktorý nesmelo vykukoval spoza Enverovej svalnatej paže.

„Orhan Hodža efendi?“ spýtal sa zvučným hlasom a dodal ešte niečo, ale Turek mu nerozumel. Znelo to ako maďarčina, lenže reč bývalých poddaných Osmanskej ríše Orhan nikdy neovládal. Dalo sa predpokladať, že rovnako je na tom vodca jazdcov s turečtinou, skúsil to teda inak.

„Hovoríte po latinsky?“

„Výborne,“ opáčil bielovlasý jazykom učencov. „Som rád, že sme našli spôsob, ako sa porozumieť.“

„Viem obstojne aj po grécky a trochu po nemecky.“

„Latinčina postačí,“ povedal jazdec. „Ste Orhan Hodža efendi, alebo sa mýlim?“

„Nemýlite sa. Odkiaľ ma poznáte?“

„Čo-to som si o vás zistil, keď ste sa z ničoho nič ukázali v Dobrudži a začali mi, ako sa vraví u nás doma, liezť do kapusty.“

„O žiadnej kapuste nič neviem. Začínam však tušiť, s kým mám tú česť, ak to tak možno povedať. Doniesol sa ku mne chýr o istom sikulskom šľachticovi, ktorý už roky prehľadáva tieto končiny. Vraj sa snaží nájsť hrob posledného chána Hunov.“

„Major Bertalan Nárcisz Kern z Korundu,“ predniesol jazdec s pateticky zdvihnutou bradou. „Päť rokov, efendi! Celých päť rokov uplynulo od mojej prvej výpravy do Dobrudže. Odvtedy som podnikol ďalšie tri. Vynaložil som značné prostriedky a prehľadal už takmer všetko, dokonca som kopal aj niekoľko míľ odtiaľto, po prúde, akurát na druhom brehu. Vy, Orhan Hodža efendi, ste sem prišli... kedy? Pred dvoma týždňami?“

„Už je to skoro mesiac.“

„Pokiaľ viem, je to vaša prvá výprava za starožitnými nálezmi.“

„Prvá do tejto oblasti, áno.“

„A zdá sa, že úspešná. Našli ste Ernakovu mohylu doslova na prvý pokus. Fascinujúce! Vyvodil som z toho záver, že ste museli vopred

poznať jej polohu. Nesmierne ma zaujíma, kde ste túto informáciu získali.“ Znelo to ako začiatok priateľskej konverzácie, no Orhan okamžite vycítil, že tomuto človeku stačí preložiť slamku cez cestu a začne byť nebezpečný.

„Nikto nevie, či je to naozaj Ernakov hrob,“ vyhol sa priamej odpovedi.

„Pravdaže, no domnievam sa, že je to vysoko pravdepodobné. Podarilo sa vám už prekopať k pohrebnej komore?“

Orhan zaváhal a prestúpil z nohy na nohu, čím na Kernovu tvár privolať úsmev a do jeho očí dychtivý svit.

„Takže áno. Výborne, neviem sa dočkať.“

Šľachtic zovrel hrušku sedla a chystal sa zosadnúť, ale v tej chvíli Enver, dosiaľ nehybný a mĺkvy, urobil tri kroky vpred a namieril winchestrovku kamsi medzi konské nohy.

„Radím vám, aby ste všetci zostali v sedle!“ zvolal ostro. „A najlepšie urobíte, ak hneď obrátite kone a odcválate naspäť, odkiaľ ste prišli.“

Dvaja jazdci zrejme vedeli po turecky, pretože zareagovali cvakaním kohútikov a záverov pušiek. Ostatní sa k nim pohotovo pripojili a vzápätí už na Envera mierilo päť hlavných. Mehmed neváhal a postavil sa vedľa brata.

„Ale no tak!“ okríkol ich Kern, nervózne sa zasmial a vystrel proti ústiam zbraní dlaň v čiernej koženej rukavici. „Toto nie je potrebné, aspoň zatiaľ. Orhan efendi,“ prešiel opäť do latinčiny, „mali by ste svojich psov držať na reťazi.“

„Psov?“ zamračil sa učenec. „Enver mi slúži ako pobočník a predák výkopových prác. Mehmed je môj osobný strážca.“

„Ak vám naozaj *slúžia*, rozkážte im, aby ihneď sklonili zbrane. Nestrpím, aby na mňa niekto brechal ako na dákeho trhana. Ani členom mojej družiny nerobí dobre, keď im váš poskok strká pušku pod nos. Väčšinu z nich som si len dočasne najal ako ozbrojený sprievod a neručím za to, že ma vo všetkom bezvýhradne poslúchnu. Ak sa rozhodnú dať vašim mužom príučku, ktovie, či ich zastavím.“

„Enver povedal len toľko, že tu nie ste vítaní,“ odsekol Orhan a sám seba prekvapil, že na čosi také nabral odvahu.

Šľachtic naklonil hlavu nabok. „Prečo hneď toľká nevraživosť, Orhan efendi? Neprišli sme s nekalými úmyslami. My dvaja sme predsa

kolegovia, vzdelanci a výskumníci, očividne zdieľame vášň pre dávnu históriu. Prečo by sme sa nemohli podeliť o radosť z tohto epochálneho nálezu?“

„Ak sú vaše úmysly priateľské, prečo ste sem vtrhli so zbraňami v rukách?“

„V týchto končinách nikdy neviete, na koho naďabíte. Aj vy máte osobných strážcov, ja sa vari nemusím chrániť? Garza!“ Kern sa obrátil k mužovi po svojom boku. „Orhan efendi, toto je Garza, moja pravá ruka.“

Siedmy jazdec nedbal na Enverovu výstrahu, pomaly zosadol z koňa a urobil pár krokov k mohyle. *Cink-cink-cink*, štrngali ostrohy na jeho čizmách. Už od príchodu ani na sekundu nespustil oči zo Surgutovcov, najmä zo staršieho z nich. Enver sa pristihol pri tom, že cíti nutkanie odvrátiť, alebo dokonca sklopiť zrak. Garza bol síce skoro o hlavu nižší, no sálala z neho hrozba – predovšetkým z jeho studených čiernych očí a sľaby nahnevane zovretých úst s kútikmi skrivenými nadol.

„Garza ma sprevádza, odkedy som slúžil vo vojsku cisára Maximiliána v Mexiku,“ vysvetľoval Kern. „V jeho žilách prúdi krv Aztékov. Vzdelanec ako vy určite počul o Aztékoch. O ich podivuhodných obyčajach a náboženských obradoch.“

Orhan meravo prikývol. Na rozdiel od Envera nedokázal z tajomného cudzinca spustiť oči. Pritom si uvedomoval, že ľudia ako on považujú priamy pohľad za provokáciu a reagujú naň agresívne.

Garzov vek sa nedal odhadnúť, mohol mať okolo tridsiatky, ale jeho bronzová tvár s plochým nosom a čiernymi fúzmi hyzdilo toľko jaziev od kiahní i rôznych zranení, že mu to pridávalo najmenej desať rokov. Okolo temena mal uviazanú pestrofarebnú šatku, spod ktorej splývali na chrbát dlhé vranie vlasy; na nej trónil klobúk s nezvyčajne širokou krempou. Na košeli mal oblečený tmavý kabátec siahajúci kúsok nad pás, rukávy zdobené strapcami. Nohavice sa smerom dole rozširovali a trčali z nich špicaté čizmy s vysokými tvrdými podrážkami a veľkými hlučnými ostrohami. Okolo bokov mal zapnuté dva remene. Jeden z nich bol nábojový a patrilo k nemu vybíjané puzdro s mohutným revolverom. Na druhom visela v koženej pošve zbraň, ktorá vzdialene pripomínala Enverov jatagán – bola približne rovna-

ko dlhá, ale čepeľ mala priamu a postupne sa rozširovala, až bola na konci ako mäsiarsky sekáč.

„Prosím vás, Orhan efendi,“ zopakoval Kern, „povedzte svojim prisluhovačom, nech odložia zbrane. V opačnom prípade ich bude Garza považovať za nepriateľov. A verte mi, prosím, toto preňho nie je žiadna presila.“

„Čo vravia, efendi?“ ucedil Enver kútikom úst.

„Že máte skloniť pušky, inak vás ten zjazvený divoch prinúti.“

„Na to by som sa pozrel,“ odrkol Enver a hlaveň, ktorou doteraz mieril kamsi pod kopytá, zdvihol proti Garzovmu bruchu. Mexičanovi viditeľne škľbilo tvárou pod ľavým okom. Presunul dlaň na puzdro revolvera a do jeho uvoľneného postoja sa vkradlo napätie.

„Enver, Mehmed, radšej poslušnite,“ požiadal Orhan Hodža efendi priškrtené. „Niečo mi vraví, že ten hrdlorez sa len tak trasie na vašu krv.“

„Vôbec sa netrasie, efendi. Ale ani ja nie. Mehmed, ty sa trasieš?“

Mladší z bratov nič nepovedal, len skrivil ústa a pokrútil hlavou. Aj hlaveň remingtonky sa vzniesla vyššie.

„No tak, páni!“ zvolal Bertalan Nárcisz Kern opäť po latinsky a nasilu sa zasmial, až sa všetci okolo strhli. „Nejako tu zhustol vzduch, nezdá sa vám? Mládenci si porovnali dĺžku zbraní a váhu zásobníkov, ale to už by hádam stačilo. Odteraz sa budú zase rozprávať len dospelí. Súhlasíte, Orhan efendi?“

„Súhlasím, pravdaže súhlasím,“ odvetil Orhan Hodža rýchlo a zozadu prikročil k Enverovi. Bývalý vojak sa skoro zľakol, keď sa učenec dotkol jeho obnaženého lakťa pod vyhrnutým rukávom košele.

„Poslušnite.“

Enver ešte raz pozrel na Garzu, na jeho prsty klopajúce po puzdre revolvera. Potom vydýchol, uvoľnil sa a sklonil hlaveň winchestrovky k zemi. Po tvári sa mu skotúľalo niekoľko kropají potu.

„Ako rozkážeš, efendi.“

„To nebol rozkaz, Enver, ale prosba. Musíme si zachovať chladné hlavy.“

„Neprivolávaj to, efendi.“

„Čože?“

„Mohlo by sa stať, že na konci dňa budeme mať naozaj studené

hlavy. S očami vytreštenými do neba, kým nám ich nevyzobú vrany. Odteraz sa od teba nehnem ani na krok.“

„V to dúfam. Mehmed?“

Mladší zo Surgutovcov tiež sklonil remingtonku, ale kohútik nepovolil.

Kern s víťazoslávnym úškrnom zosadol z koňa.

„Vedel som, že nakoniec nájdeme spoločnú reč. Ďakujem vám za to, Orhan efendi. Vzdelaní ľudia sa vždy nejako dohodnú. No teraz už poďme. Spolu sa presvedčíme, či ste naozaj objavili hrob Attilovho syna.“

II.

CHODBA PÁCHLA PRESNE TAK, ako sa od nedávno otvoreného hrobu dalo očakávať – čerstvo rozhrabanou hlinou a stáročnou zatuchlinou. Mierne klesala, až kým ju po niekoľkých siahach neprehradila stena. Starostlivo opracované a umne kladené kamene tvorili skoro rovný povrch.

„Prepadli ma pochybnosti, Orhan efendi,“ zháčil sa Kern. Stiahol si rukavicu a dotkol sa steny holou dlaňou, akoby sa chcel presvedčiť, že to nie je iba mámenie, čo sa im zjavilo v chvejivom svetle lampášov. „Huni predsa pochovávali do obyčajných hrobov v zemi. Náčelníkom a významným bojovníkom zhotovovali drevené pohrebné komory. Lenže toto... Čo ste to vlastne objavili?“

Orhan Hodža nepoznal odpoveď. Vykročil za Enverom popri stene doľava, kadiaľ v uplynulých dňoch postupovali kopáči. Garza sa držal tesne za ním, dlaň na pažbe revolvera, na konci šiel major. Museli byť nanajvýš opatrní, pretože podpery z dosák a nahrubo otesaných kolov boli čoraz provizórnejšie. Už po štyroch či piatich krokoch zabočili za roh a uvideli štvorcový otvor. Černel sa uprostred steny a donedávna ho zakrývala veľká kamenná platňa, ktorú nedočkaví muži uvoľnili a odtisli nabok.

„Alah je darca šťastia,“ šepol Orhan a posunul si okuliare na nose. Okrúhle sklá sa zaleskli v svetle petrolejového lampáša zaveseného pod stropom, takže to vyzeralo, že učencove oči blčia nedočkavosťou.

Keď sa súkali úzkym otvorom, Kern si zababral svoj panský odev od hliny a Orhan si oškrel hánky ľavej ruky, no zabudli na to hneď, ako prekročili prah.

„To je sen, Orhan efendi,“ vydýchol major. „Zhmotnený sen všetkých Sikulov, ktorí odvodzujú svoj pôvod od veľkého Attilu.“

Zistili, že sa môžu vystrieť, akurát urastený šlachtic si musel zložiť čiapku, aby chocholom pier neometal strop. Komora mala pôdorys štvorca zhruba trikrát tri siah. Pôvodne v nej bola umiestnená aj ohromná drevená debna, ktorá zaberala asi polovicu priestoru. Stála oproti vchodu a siahala až po strop. Časom z nej však zostala len kostra, hrubé trámy spráchniveli a čiastočne sa rozpadli.

Podlaha medzi nimi a debnou bola taká zaprataná, že takmer nemali kam stúpiť. Z vrstvy zotletých a zhrdzavených predmetov trčali zvyšky voza, zo tri okované truhlice a habadej džbánov a ďalších nádob rozličných tvarov a veľkostí, medzi nimi aj ohromný bronzový kotol. Okrem toho sa v prítmí strašidelne belela konská kostra, Orhan navyše rozoznal aj niekoľko býčich, baraních a ľudských lebiek.

„Efendi,“ ozval sa Enver, „toto miesto je bezbožné.“

„Bezpochyby,“ pritakal Orhan neprítomne. „Vytvorili ho pohania, ktorí žili ešte pred príchodom Proroka.“

„Tie kosti...“

„Obete. Keď za dávnych čias umrel významný človek, do záhrobia ho sprevádzali jeho manželky, otroci a neraz aj najvernejší členovia bojovej družiny.“

„Rozumiem, ale... sú vôbec ľudské?“ Enver cível na lebky, z ktorých väčšina mala stlačené čelo a výrazne dozadu a dohora vypúlenú temennú a tylovú časť.

„Ach, myslíš ich tvar. Hunskí hodnostári to dávali robiť svojim deťom, aby ich odlišili od obyčajných súkmeňovcov.“

„Hunskí?“ zopakoval bývalý vojak s náznakom sklamaní a výčitky v hlase. Orhan Hodža efendi do poslednej chvíle tajil cieľ tejto výpravy – dokonca aj pred svojím pobočníkom. Keď našli mohylu a začali sa do nej prekopávať, Enver si domýšľal, že sú v nej uložené ostatky nejakého moslimského svätca, proroka, významného derviša, možno zakladateľa niektorého z mnohých súfijských rádov. Zjavne sa mýlil.

„Veru hunskí,“ potvrdil Orhan. „Nevidiš ten kotol a zvyšky sediel a strmeňov?“

„Podťe sa pozrieť na toto, efendi,“ ozval sa Kern.

Zavalitý Turek podvihol lampáš, ktorý pred chvíľou zvesil z výstuže. Major medzitým prešiel k zvyškom ohromnej debny. Tá vlastne tvorila menšiu pohrebnú komoru, do ktorej umiestnili samotnú rakvu s ostatkami vladára – v takejto honosnej mohyle s kamennou hrobkou v útrobach mohol totiž spočívať len najvýznamnejší muž národa.

Orhan opäť užasol, pretože masívna truhla bola kamenná a spočívala na podstavci zo skália a utlačenej hliny. Kern z nej dľaňami v rukaviciach omietol prach a drobné úlomky zvetraného muriva. V svetle lampáša sa čosi zajagalo. Kamenný vrchnák priečne pretínali tri žliabky, pôvodne vyplnené kovovými pásmi. Jeden zhrdzavel skoro na prach, druhý pokrývala sivozelená patina, tretí sa miestami stále matne leskol.

„Železo, striebro, zlato,“ drmolil Kern fascinovane. „Tri kovy, ktoré symbolizovali moc hunských vládcov. Bože dobrý, že by to naozaj bola hrobka veľkého Ernaka?“

Orhan si uvedomil, že hoci sa ocitol v ohrození života, jeho ústa skrivil prihlúply úsmev. Aj do Kernovej hrdej tváre vstúpila priam nábožná úcta.

„Nemôžem tomu uveriť. Je to ono, *musí* to byť ono. Moje životné poslanie je konečne zavŕšené. Všetko, čo sa nám nerozsype pod prstami, odveziem do Korundu a môj kaštieľ premením na pietne miesto všetkých Sikulov!“

Orhan sa prestal usmievať. „Tá truhla je navidomoči pekelné ťažká. Nikto s ňou nepohne.“

„Pohne, efendi, pravdaže pohne. Keď to dokázali dávni kočovníci, aj my nájdeme spôsob. Vonku som videl ťažné kone a voly, nejako tú opachu vytiahneme na denné svetlo a potom vymyslíme, ako ju dopraviť na loď v najbližšom prístave na Dunaji. Predtým sa však presvedčíme, či za to stojí.“

„Chcete ju otvoriť?“

„Pravdaže. Potrebujeme silné ruky.“

„Vonku ich je viac než dosť.“

„Obávam sa, že by sa tamtie pomocné ruky mohli rýchlo zmeniť na zlodejské či dokonca vražedné.“

Orhan Hodža pokýval hlavou a otočil sa k svojmu pobočníkovi. Winchestrovka síce mierila na zem, ale na Enverových rukách ihrali navreté žily – bol pripravený kedykoľvek zbraň zdvihnúť a rozsievat smrť. Stál vedľa vchodu chrbtom k stene kobky, aby neustále videl na Garzu. Ten sa tváril, akoby sa nechumelilo, no ruku mal položenú na pažbe revolvera.

„Odpusť, efendi,“ precedil Enver cez zuby, „nemôžem odložiť zbraň.“

„Váš strážca zrejme nepriloží ruku k dielu,“ hádal Kern, čo práve zaznelo v turečtine. Orhan na potvrdenie zavrtel hlavou. „Chápem.“ Kern si vymenil niekoľko španielskych viet so svojím sprievodcom a pokrčil plecami. „Garza má rovnaký postoj. Čo sa dá robiť, efendi, sme na to sami. Beztak si myslím, že pre dokonalé uspokojenie z objavu si treba aj trochu zamazať ruky.“

Nato si šľachtic odopol a zložil čierno-červený kabátec so striebornými sponami. Jazdecké rukavice si ponechal a priložil obe dlane k vrchnáku. Orhan medzitým postavil lampáš na akúsi menšiu truhlicu, vysúkal si rukávy, prešiel na opačný koniec sarkofágu a kývol hlavou.

Hoci sa medzi oboma mužmi naďalej vznášala hrozba násilia, spoločnými silami zatlačili do ťažkej kamennej dosky. Skúsili veko najprv posunúť, potom nadvihnúť, lenže nech sa s ním mocovali akokoľvek, zatínali zuby, fučali a pridusene kliali, všetko bez úspechu.

„Akoby vrchnák za tie stáročia zrástol s truhlou,“ dychčal Kern a predlaktím si utrel čelo. „Nedá sa nič robiť, potrebujeme pomoc.“

„Skúsme to ešte raz,“ navrhol Orhan.

Šľachtic naňho pozrel a prikývol. Obaja sa s hlasným zastonaním znovu oborili na vrchnák. Chvíľu to vyzeralo, že ich snaha vyjde navivoč, ale odrazu sa ozval škripot kameňa o kameň a ťarcha chrániaca večný spánok dávneho vládcu sa konečne pohla.

Potom to začalo ísť o poznanie lepšie a zhruba po dvoch minútach sústredeného úsilia sa doska zviezla z okraja truhly. Hoci ju obaja muži zo všetkých síl pridržovali, vyšmykla sa im, dunivo narazila do podlahy a hrdzavý železný pás sa nadobro odlúpol. Orhan i Kern zaspätkovali, akoby sa zľakli, že vdýchnu jedovaté mŕtvolné výpary. V hrobke však víril iba prach.

Prvý sa osmelil Kern, zdvihol lampáš a nazrel do sarkofágu. Orhan zatajil dych, lebo sa mu marilo, že z truhly stúpa zlatistý svit a zračí sa v šľachticových očiach ako nejaké uhrančivé kúzlo. Pravdaže, bol to len odraz svetla lampáša, ale takto sa mohli jagať aj nevidané klenoty, zlato a drahokamy. Orhan nadobro zabudol na smrteľné nebezpečenstvo, v ktorom sa ocitol, podišiel bližšie a zvedavo sa naklonil nad truhlu. Tak ako Kern pred chvíľou, aj on znehybnel s vytreštenými očami a zvláštnym svetlom v zreniciach.

„Nekonečná je milosť Alahova,“ vydýchol po turecky. Trvalo hodnú chvíľu, kým sa ako-tak spamätal, zdvihol zrak k majorovi a vrátil sa k latinčine. „Musí to byť on. Niet pochýb.“

„Namojdušu,“ pritakal Kern. „Chán Ernak.“

V truhle ležala kostra nevysokého človeka so silnými kosťami potiahnutými zvyškami suchej kože a dávno rozpadnutého odevu.

Dalo sa už len hádať, že nebožtíka pochovali v zbroji z kože pobitej kovovými doštičkami, Kern a Orhan však stále mohli rozoznať zlaté spony, pracky, náramky a masívny náhrdelník. Deformovanú lebku obopínala široká čelenka či diadém zo zlata posádzaného množstvom rôznofarebných drahokamov. Vedľa tela vo vrstve spráchniveného dreva, plátna a kože spočívali zlaté, pozlátené či strieborné kovania štítu, luku a tulca plného šípov, hrot kopije, množstvo umne vyrezávanej slonoviny a rohoviny, ba aj zlatý kalich plný mincí a drahých kameňov.

Chvíľu trvalo, kým Bertalan Nárcisz Kern odtrhol zrak od pokladu a pozrel na tureckého učenca.

„Orhan efendi,“ predniesol citelne chladnejším hlasom, „nastal váš čas.“

Turkovi stislo srdce. Pustil okraj truhly a o krok cúvol.

„Enver?“ zachripel cez plece.

„Som tu,“ ozval sa za ním strážca. „A kým som tu, neublížia ti. Nedopustím to.“

„Nastal čas,“ zopakoval Kern, „aby ste mi prezradili, ako ste našli túto mohylu. Museli ste mať indície, ktoré vás priviedli priamo sem. Možno dokonca mapu. Kde ste niečo také získali?“

Orhan opätoval Sikulov pohľad. V jeho očiach videl prenikavú inteligenciu, ale aj bezohľadnosť. Vôbec nepochyboval o tom, že Kern je pre dosiahnutie svojich cieľov schopný konať zákerne, či uchýliť sa k násiliu. Ustúpil o ďalšie dva kroky, lýtkom však narazil do bronzového kotla a skoro v ňom pristál zadkom.

„Upokojte sa, Orhan efendi,“ pokúsil sa Kern o zmierlivý tón, lenže Turkovi to pripadalo, akoby mu zmija tvrdila, že z jej zubov v skutočnosti kvapká med. „Nemusíme predsa...“

Jeho slová prerušilo krátke zadunenie kdesi zvonku. Muži v hrobke prekvapene zvrtili tváre ku vchodu.

Hoci zvuk stlmila masa mohyly, bezpochyby šlo o výstrel.